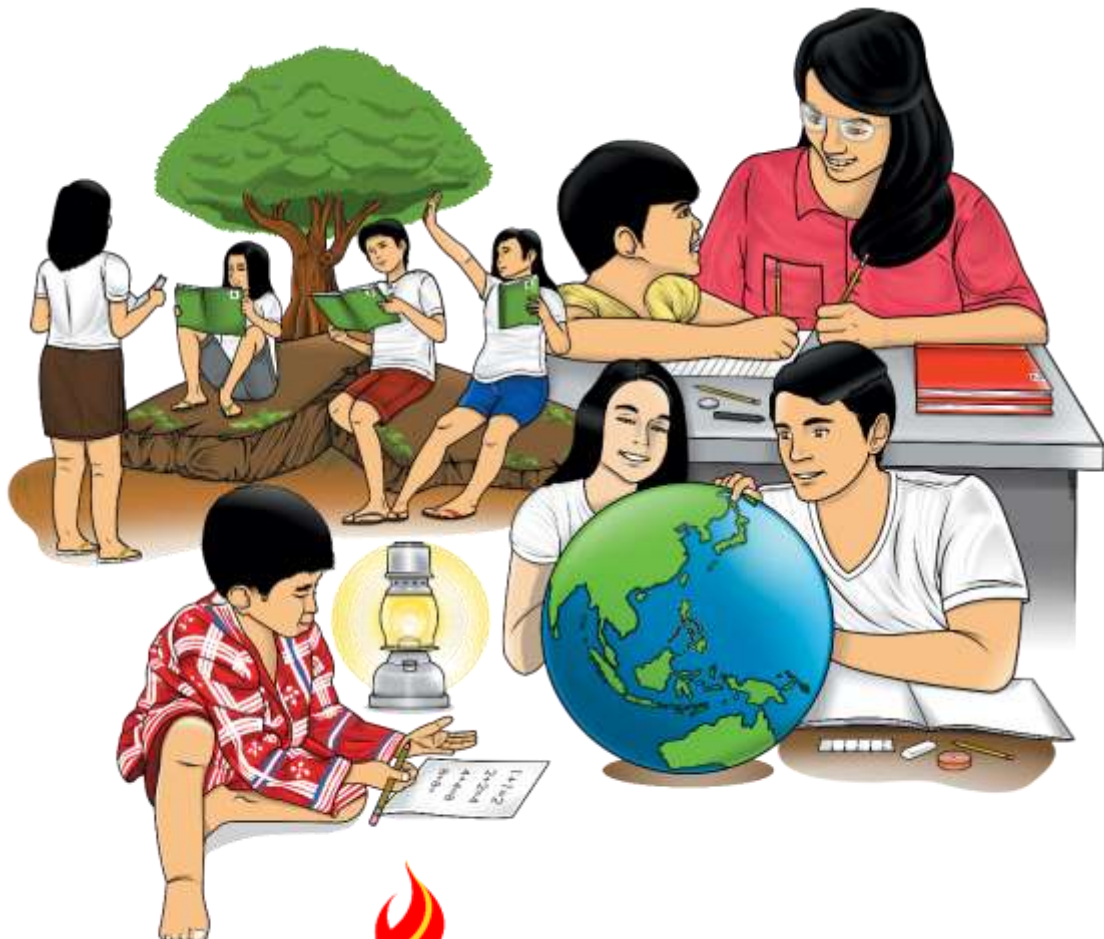

Filipino

Ikalawang Markahan – Modyul 4: Paghuhula, Sanhi at Bunga, at Sumusuportang Detalye

Filipino – Baitang 4

Alternative Delivery Mode

Ikalawang Markahan – Modyul 4: Paghuhula, Sanhi at Bunga, at Sumusuportang Detalye

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang ano mang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang ano mang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa ano mang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Mga Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul	
Manunulat:	Joy V. Tibi, Meagan Alexis A. Almasco, Juvy G. Clavillas
Editor:	Ma. Theresa I. Cortez, Rodrigo G. Embestro, Jessica B. Marmol
Tagasuri:	Rechie O. Salcedo
Tagaguhit:	Emma N. Malapo, Jerome R. Guadalupe, Mark Anthony O. Taduran
Tagalapat:	John Francis O. Tañamor, Rey Antoni S. Malate, Paul Andrew A. Tremedal
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad, Francisco B. Bulalacao, Grace U. Rabelas Ma. Leilani R. Lorico, Nora J. Laguda, Jerson V. Toralde Rechie O. Salcedo, Belen B. Pili, Randy A. Bona

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City

Mobile Phone: 0917 178 1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Filipino

**Ikalawang Markahan – Modyul 4:
Paghuhula, Sanhi at Bunga,
at Sumusuportang Detalye**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Aralin 1

Paghuhula Gamit ang Dating Karanasan

Alamin

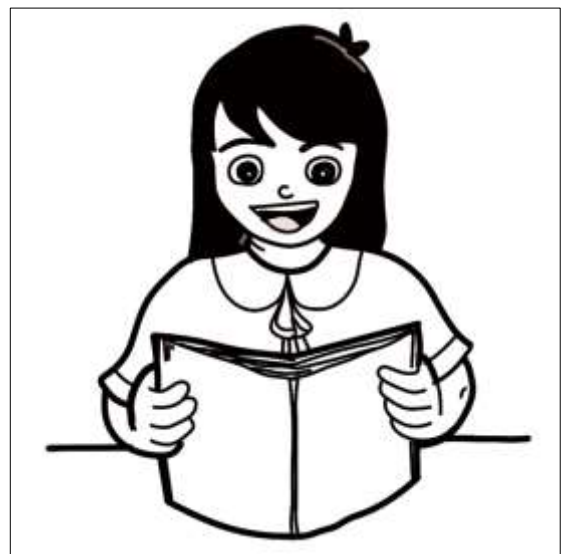
Isang mapagpala at magandang araw sa iyo.

Kumusta? Ano kaya ang mangyayari kung patuloy pa ang pagtaas ng bilang ng mga taong magkakasakit ng Covid-19 sa ating bansa? Ano ang mangyayari kung hindi tayo mag-iingat?

Bata ka man, alam kong mayroon ka nang mga sagot batay sa iyong naririnig, nakikita, nababasa at napapanood. Sa tulong nito, siguradong mahululaan mo ang sagot!

Upang lalo mo pang mahasa ang iyong husay sa paghula ng maaaring kalabasan ng mga pangyayari sa iyong paligid, halika at sasamahan kitang magmasid at mag-aral ng modyul na ito.

Sa araling ito, inaasahan na nahuhulaan mo ang maaaring mangyari sa teksto gamit ang dating karanasan o kaalaman.

Subukin

Subuking gawin ito.

Magaling ka bang manghula? Subukin muna natin kung hanggang saan na ang alam mo.

A. Panuto: Gamit ang dating kaalaman at karanasan, hulaan ang maaaring mangyari sa sumusunod na sitwasyon. Piliin ang letra ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

1. Maagang natutulog si Dencio, tinitiyak niyang makatutulog siya nang walong oras.
  - A. Magigising siya nang maaga.
  - B. Magiging malakas siya sa buong araw.
  - C. Magagawa niya nang masaya at aktibo ang kaniyang mga gawain.
  - D. Maaga niyang masisimulan ang kaniyang mga gawain.
2. Ang mag-aanak ng Barangay Masipag ay abala sa pagtatanim ng mga malamang gulay sa kani-kanilang mga bakanteng lote lupa.
  - A. Makaaani sila ng maraming gulay.
  - B. Makapagbebenta sila ng maraming gulay.
  - C. Magiging malusog sila sa pagkain ng gulay.
  - D. Magiging maganda ang kapaligiran.
3. Ang mga tao ay walang tigil sa pagtatapon ng basura sa Ilog Balos.
  - A. Dudumi ang tubig at unti-unting mamamatay ang mga isda.
  - B. Agad na mamamatay ang lahat ng isda sa ilog.
  - C. Hindi na gustong maligo ng mga tao sa ilog.
  - D. Magiging tanawin ng basura ang ilog

4. Si Perla ay magalang na bata. Hindi niya nakalilimutang magmano sa mga nakakatanda. Sumasagot din siya gamit ang po at opo.
- A. Magiging mabuting halimbawa siya sa ibang bata.
  - B. Gagantimpalaan siya sa kanilang lugar.
  - C. Marami siyang magiging kaibigan.
  - D. Bibilhan siya ng bagong cellphone ng kaniyang magulang
5. Si Aling Rosa ay hindi sumusunod sa batas. Palagi niyang sinusunog ang mga plastik, damo, papel at iba pang basura sa kanilang bahay.
- A. Palaging malinis ang kanilang bahay.
  - B. Maaari siyang madakip at makulong sa paglabag sa batas.
  - C. Gagayahin siya ng kaniyang mga kapitbahay.
  - D. Ipagmamalaki siya ng kaniyang mga kapitbahay.
6. Si Mario ay isang matapat na bata. Isang araw habang siya ay naglalakad pauwi sa bahay ay nakapulot siya ng pitakang may lamang maraming pera.
- A. May maibibigay na siyang pera sa kaniyang Nanay.
  - B. Ipagbibigay alam niya ang pangyayari sa kinauukulan upang maibalik sa may-ari ang pitaka.
  - C. Itatago niya ito sa kanilang bahay
  - D. Ibibili niya ito ng pagkain.
7. Pangingisda ang hanapbuhay ng mag-amang Rick at Carlo. Sa kabila ng masungit na panahon ay pumalaot pa rin ang mag-ama.
- A. Maraming mahuhuling isda ang mag-ama
  - B. Malalagay sa panganib ang kanilang buhay banta ng masungit na panahon.
  - C. Lalaki ang kanilang kita sa pangingisda dahil masungit ang panahon.
  - D. Maraming lulutuing isda ang mag-anak ni Mang Rick at Carlo.

8. Abalang-abala ang mga tao sa Barangay Masaya. May nagkakabit ng mga banderitas sa kalye, May naghahanda ng pagkain, may tugtugan, sayawan at awitan pa.
- A. Magkakaroon ng piyesta sa kanilang lugar.
  - B. May magdiriwang ng kaarawan.
  - C. May magaganap na pagpupulong.
  - D. May palarong pambayan.
9. Masipag mag-aral ng mga aralin si Lorna. Magaling, masaya at aktibo siyang nakikilahok sa talakayan.
- A. Mataas ang makukuha niyang marka.
  - B. Matutuwa ang kaniyang guro at kaklase sa kaniya.
  - C. Marami siyang magiging kaibigan.
  - D. Ibabalita ito ng guro sa kaniyang magulang.
10. Ang mga tao ay abala sa pagkukumpuni ng kanilang bahay, ang iba ay naghahanda sa paglikas patungo sa evacuation center dahil sa narinig nilang balitang malakas na buhos ng ulan at hangin.
- A. Magkakaroon ng pagsabog ng bulkan
  - B. May parating na bagyo.
  - C. May mamimigay ng ayuda sa evacuation center
  - D. May handaan.

Kumusta? Nasagot mo ba ang lahat ng mga tanong?

Tingnan ang wastong sagot sa **pahina 21**.

Magaling! Maaari ka nang magpatuloy.

Balikan

Magbalik-aral ka.

Naaalala mo pa ba ang salitang naglalarawan sa tao, hayop, bagay, lugar at pangyayari?

Tama. Ito ay **pang-uri**. Ano ang tatlong kaantasan ng pang-uri?

Mahusay! Ang tatlong kaantasan ng pang-uri ay **lantay**, **pahambing** at **pasukdol**.

Ngayon, balikan natin ang natutuhan mo sa nakaraang aralin. Sagutin ang sumusunod na gawain.

Pumili ng **isa** sa sumusunod na paksa. Sumulat ng maikling talatang naglalarawan tungkol sa piniling paksa. Ilarawan ito gamit ang natutuhang kaantasan ng pang-uri. Isulat ito sa isang malinis na papel. Gamitin ang rubrik sa ibaba bilang gabay sa pamantayan sa pagsulat.

- A. hinahangaang tao
- B. paboritong lugar
- C. bagay na gusto mong bilhin
- D. masayang pangyayari sa sarili
- E. pangyayari sa pamayanan

RUBRIK SA PAGSULAT NG TALATANG NAGLALARAWAN

5- Pinakamahusay

2- Mapaghuhusay pa

4- Mahusay

1- Nangangailangan ng pantulong na

3- Katanggap-tanggap

pansanay

PAMANTAYAN SA PAGMAMARKA	5	4	3	2	1
1. Kaangkupan sa paggamit ng pang-uri					
2. Kaayusan ng nilalaman at mga ideya.					
3. Naaayon sa wastong gramatika.					
Kabuoan					

Mga Tala para sa Guro

Sa araling ito, mas higit mo pang matututuhan ang iba pang paraan sa pagbibigay ng hula gamit ang sariling karanasan o kaalaman.

Tuklasin

Panuto: Basahing mabuti ang teksto. Sagutin ang sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Pag-ibig at Pananalig

Buong mundo ay nangangamba sa pinsalang dulot ng COVID-19. Kaya naman, sa Diyos nananatili ang pag-asa na Siyang magbibigay ng kaligtasang biyaya.

Pananalig sa Kaniya ay palakasin, laging manalangin, patuloy na paggabay ay hilingin upang kalusugan at kaligtasan ay kamtin.

Paghuhugas ng kamay ay ugaliin. Gayundin, *social distancing* ay ating sundin. Pagtitipon-tipon ay huwag ding ipilit gawin. Siyempre, ang pagsusuot ng *face mask* ay laging tuparin.

Sa panahong ito na walang katiyakan, mahalaga ang bayanihan upang ang gaya nitong salot ay malampasan samahan pa nang taimtim na dasal sa Kataasan-taasan.

Tunay na may katapusan ang lahat ng suliranin sa lahat ng may pag-ibig at pananalig.

Sagutin natin!

A. Sagutin ang mga tanong. Isulat sa sagutang papel.

1. Ano ang pinag-uusapan sa binasang teksto?
2. Kanino nanatili ang pag-asa para sa kaligtasan ng mga tao?
3. Ano-ano ang mga dapat gawin upang maging ligtas sa panahong ito ng pandemya?

4. Hulaan mo ang maaring kalabasan kung walang bayanihan o pagtutulungan sa ating pamayanan, lalo ngayong panahon ng pandemya?
5. Paano ipakikita ang pag-ibig at pananalig sa panahong ito ng pandemya?

B. Dugtungan upang mabuo ang pangungusap. Batay sa iyong karanasan at kaalaman hulaan mo ang maaaring kasunod na mangyayari sa sumusunod na sitwasyon.

1. Sa aking palagay kung lagi akong magdarasal

---

2. Naniniwala ako na kapag nagtutulungan ang mga tao

---

3. Dapat sumunod sa mga patakaran na pangkalusugan at pangkaligtasan gaya ng palaging paghuhugas ng kamay, pagsuot ng *face mask*, *social distancing* at iba pa dahil kung hindi susunod ay

---

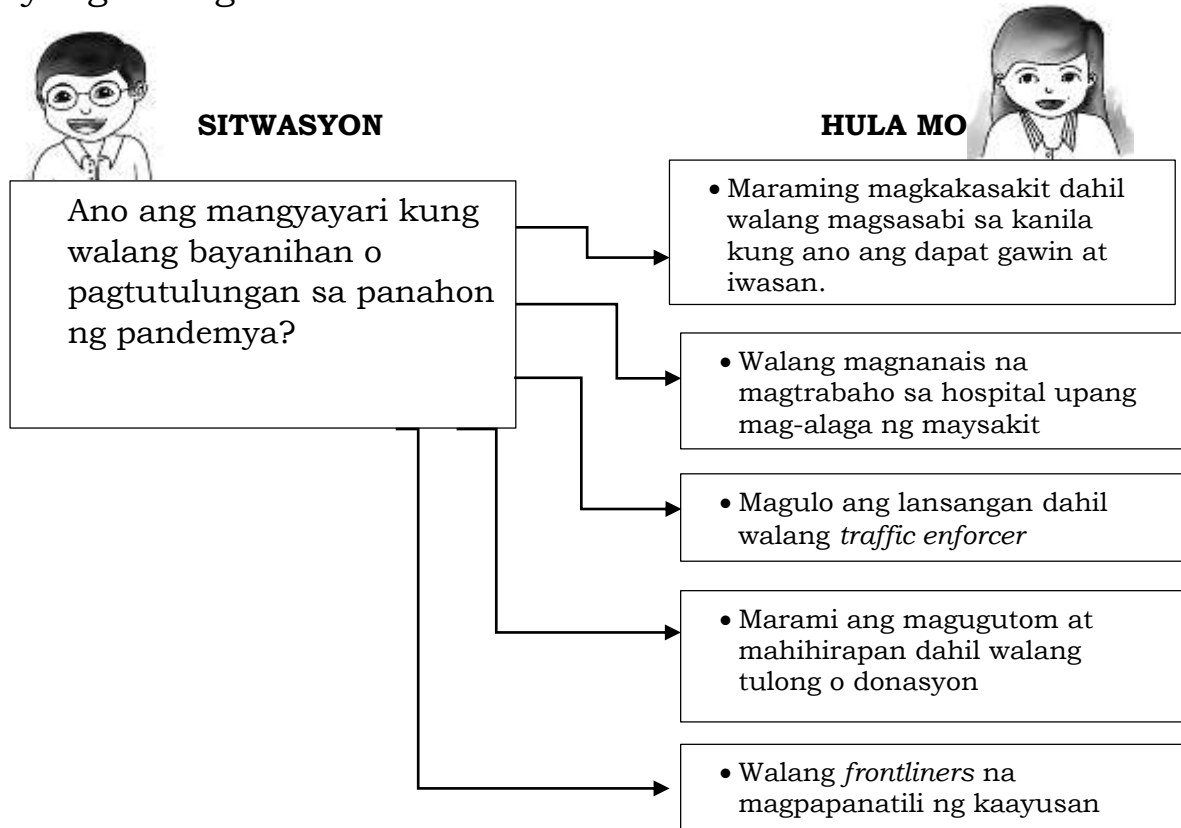

Nalaman mo na ba kung papaano mo mahuhulaan ang mga pangyayari sa binasa mong teksto? Kung gayon, sundan mo ang kasunod na gawain.

Suriin

Batay sa iyong binasang teskto na *“Pag-ibig at Pananalig”*, muli nating isa-isahin ang iyong mga ibinigay na hula gamit ang iyong dating kaalaman at karanasan.

Mayroon ka bang nakalimutan? Maaari mo pang idagdag sa diyagram.

Ano ang nakatulong sa iyo upang mahulaan ang mga pangyayari?

Tama. Nakatulong sa iyo ang mga dating mong karanasan at kaalaman noong panahon ng community quarantine.

Subukin mo namang hulaan ang maaaring mangyari sa sumusunod na sitwasyon:

SITWASYON

HULA MO

Bitbit ni Judith ang isang supot na itlog. Bigla siyang nadulas at napaupo.

Naranasan mo na rin bang madulas at mabitiwan ang iyong dala-dala?

Ano ang pahiwatig na nagsasabi sa maaaring mangyari sa itlog?

Tama. Nadulas at napaupo si Judith.

Nalimutan mong takpan ang niluto mong adobo. Biglang may nahulog sa kusina.

Madalas mo bang iwanan ang iyong niluluto?

Ano ang pahiwatig na nagsasabi sa maaaring nangyari sa nilutong adobo?

Tama. May nahulog sa kusina.

Namimitas ng rambutan si Teresa. Tuwang-tuwa siya sa itaas ng puno. Mayamaya, bigla siyang napasigaw.

Mahilig ka rin bang umakyat ng puno at mamitas ng bunga nito?

Ano ang pahiwatig na nagsasabi sa maaaring nangyari sa kay Teresa?

Kumusta? Nahulaan mo ba nang mahusay ang mangyayari? Ano ang nakatulong sa iyo para madali mong mahulaan ang maaaring mangyari sa sitwasyong iyong binasa?

Tama. Nakatulong ang dati mong kaalaman, karanasan at pahiwatig upang makabuo ng hula.

Tandaan Mo...

PAGHUHULA SA MAAARING MANGYARI SA TEKSTO

Ang **paghuhula** ay isang kasanayan na lilinang sa iyong pagiging mapanuri at malikhain sa pag-iisip. Pinalalawak nito ang iyong imahinasyon upang bumuo ng iyong sariling likha ng maaaring mangyari.

Maaari mong gamitin ang iyong **dating kaalaman o karanasan** sa paghuhula ng maaaring mangyari. Makatutulong ang mga nalalaman o karanasan mo na para suriin ang iyong binabasa at iugnay ito sa mga ebidensiyang nakapaloob dito.

Kung gayon, paano ba ang mabisang paghuhula sa maaaring mangyari gamit ang dating kaalaman o karanasan? Basahin at unawain ang sumusunod:

1. Basahin at unawain ang teksto.
2. Itala ang mahahalagang detalye mula sa teksto.
3. Suriin ang naitalang mahahalagang detalye mula sa teksto. Tukuyin ang mga ebidensiya na magiging batayan sa paghuhula.
4. Mula sa mga nakalap na ebidensiya sa teksto iugnay ang iyong dating kaalaman at karanasan. Saka ka bumuo ng iyong sariling paghuhula sa maaaring mangyari sa teksto.
5. Pag-aralang mabuti ang binuong paghuhula at tiyaking angkop ito sa kabuoang nilalaman at mensahe ng teksto, gayundin kung batay sa mga nakalap na ebidensiya.
6. Sa kasanayang ito, maaari mo ring malaman kung tama ba o hindi ang iyong paghuhula.

Alam kong naunawaan mo na kung paano mabisang mahuhulan ang maaaring mangyari sa teksto. Kaya tara na! Magsanay ka pa!

Subukin mong hulaan ang maaaring mangyari sa sumusunod na sitwasyon. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Sitwasyon: Hinagupit ng marahas na bagyong Rolly ang Kabikolan, naging laman ito ng social media.

Hula 1

Hula 2

Mahusay! Ano ang napansin mo sa paghula sa maaaring mangyari sa sitwasyon? Batay ba ito sa iyong karanasan o kaalaman?

Ano'ng mahahalagang impormasyon ang iyong nalaman?

Makatutulong kaya ang mga ito sa iyong pag-aaral?

Markahan sa ibaba ang antas ng iyong pagkaunawa:

Lubos na naunawaan

Naunawaan

Naguluhan

Pagyamanin

A. Panuto: Basahin at unawain ang talata. Batay sa talata hulaan ang maaaring mangyaring sa teksto. Dugtungan ang pahayag sa ibaba upang mabuo ang iyong paghuhula. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Mahal na mahal ni Aling Minda ang kaniyang nag-iisang anak na si Jillian. Araw-araw ay hinahandaan niya ito ng masusustansiyang pagkain. Siya rin ang nag-aayos ng mga gamit nito sa paaralan. Sinisiguro rin niyang nagawa lahat ng kaniyang anak ang mga takdang-aralin at kumakain sa tamang oras. Tinitiyak din niya ang kalinisan ng katawan at silid-tulugan. Todo suporta rin siya sa mga aktibidad ng kaniyang anak sa paaralan.

Dahil dito, si Jillian ay lumaking _____

Nang tumanda na si Aling Minda, si Jillian ay _____

B. Panuto: Hulaan ang maaaring mangyari sa sumusunod na sitwasyon gamit ang iyong dating kaalaman at karanasan. Piliin ang letra ng posibleng sagot sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Isang lugar ang pinabayaang maging marumi, hindi nalilinis ang mga daluyan ng tubig.
- _____ 2. Maraming nakatambak na basura sa bahay nila Matt. Isang umaga, hiniwalay niya ang mga plastic, bote, lata at diyaryo na nagamit na.
- _____ 3. Nakaisip ng magandang proyekto ang pangulo ng klase sa ikaapat na baitang tungkol sa problema sa basura sa kanilang paaralan.

- _____ 4. Si Rita ay hindi kumakain ng mga gulay at prutas, mahilig siyang kumain ng *junk foods*.
- _____ 5. Pagkauwi sa paaralan diretso na si Ramon sa computer shop para mag-*facebook* at inaabot siya ng hatinggabi.

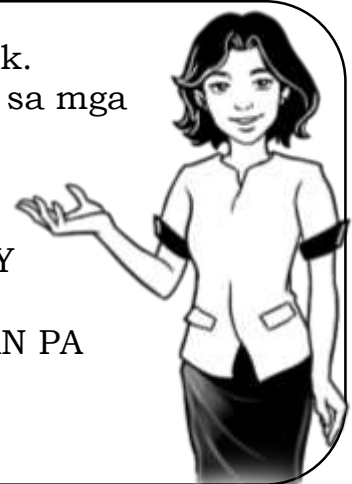
MGA PAMIMILIAN

- A. Magiging sikat siya sa pamayanan
- B. Mapupuyat, di-makapapasok sa paaralan at mahuhuli sa kaniyang aralin sa klase.
- C. Manghihina ang kaniyang katawan at maaaring maging lapitin ng sakit.
- D. Lalaganap ang sakit na Dengue Fever at marami ang magkakasakit nito.
- E. Tinipon niya ang mga bote ng *mineral water* at mga gamit ng papel na maaaring ipagbili para maging pondo ng kanilang klase para *Christmas Party*
- F. Naging malinis ang kanilang bahay at ang paligid nito. Ang kaniyang kalinisan ay naging magandang halimbawa sa kanilang lugar.

Binabati kita. Natapos mo ang unang pagsubok.
Alamin natin sa **pahina 21** ang wastong sagot sa mga tanong.

Saang antas ka nabibilang?

- 5 tamang sagot – NAPAKAHUSAY
- 3-4 tamang Sagot – MAGALING
- 1-2 tamang sagot – PAGBUBUTIHAN PA
- 0 tamang sagot – KAYA MO YAN

Isaisip

Isulat ang iyong mga natutuhan sa aralin. Sagutin ang sumusunod sa iyong sagutang papel.

A. Punan ang sumusunod na talahayanan:

Ano ang iyong mga natutuhan?	Gaano ito kahalaga?

B. Kompletuhin ang sumusunod na pahayag.

Mahalagang matutuhan ang kasanayan sa paghuhula gamit ang dating kaalaman at karanasan dahil

---

Isagawa

Upang lubos na masanay ka sa paghula sa maaaring mangyari sa binabasang teksto, isagawa ang mga gawain sa ibaba.

A. **Panuto:** Magbigay ng tig-dadalawang hula na maaaring mangyari tungkol sa bawat talata at isulat sa iyong sagot sa sagutang papel.

1. Noong Hulyo 12, 2000, isang kagimbal-gimbal na trahedya ang nangyari sa Payatas na kilala sa tawag na Lupang Pangako sa Lungsod ng Quezon. Umabot sa halos 12,000 naghihikahos na pamilya ang napinsala nang gumuho ang dambuhalang bundok ng basura.

Hula:

a. _____.

b. _____.

2. Maganda ang boses ni Zeny. Nag-aaral at palagi siyang nagsasanay sa pag-awit para mas lalo pang mahasa ang kaniyang boses. Isang araw nabalitaan niyang may paligsahan sa pag-awit. Siya ay nagpatala at sumali.

Hula:

a. _____.

b. _____.

3. Sa bahay, nagtitipid kayo sa paggamit ng tubig. Hindi ninyo hinahayaang nakabukas ang gripo kapag hindi ginagamit.

Hula:

a. _____.

b. _____.

4. Mahina ang pangangatawan ni Marlo. Isang araw siya ay tuwang-tuwang naglaro sa buhos ng ulan.

Hula:

a. _____.

b. _____.

5. Inaasikasong mabuti ng magsasaka ang kaniyang mga tanim na gulay. Dinidilig, inaalisan ng damo at nilalagyan din niya ito ng pataba.

Hula:

a. _____

b. _____

Magaling! Matapos mong sagutin ang pagsubok, tingnan kung ito ay tama o mali sa pahina ng susi sa pagwawasto sa **pahina 21.**

Tayahin

Hanggang saan na ba ang iyong kahusayan sa pagbibigay hula sa maaaring mangyari sa mga teskto o sitwasyon?

Panuto: Piliin ang maaaring mangyari batay sa sitwasyon sa bawat bilang. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Maghahating-gabi na ay naglalaro pa rin ng *mobile legend* si Dario. Pinapatulog na siya ng kaniyang ina ngunit ayaw niyang sumunod. May klase pa siya kinabukasan.
  - A. Ibabahagi niya ang paglalaro sa kaniyang kaklase.
  - B. Magagalit ang kaniyang ina.
  - C. Mapupuyat siya at maaaring hindi makapasok sa klase.
  - D. Mananalò siya sa kaniyang laro.
2. Malayo ang bahay ng magkapatid na Linda at Larah sa kanilang paaralan. Naglalakad lamang sila sa pagpasok sa paaralan. Iniipon nila ang perang pamasahé para sa kanilang inang maysakit.
  - A. Ibibili ng kagamitan para sa proyekto ang naipong pera.
  - B. Ibibili ng laruan ang naipong pera.
  - C. Ibibili ng pagkain
  - D. Ibibigay sa magulang ang perang naipon para pandagdag sa pagpapagamot sa ina.
3. Maysakit si Martha. Pinayayuhan siya na magpahinga at uminom ng gamot na reseta sa kaniya ng doktor. Hindi niya ito sinunod at ginawa.
  - A. Mas lalala ang kaniyang karamdaman.
  - B. Magagalit ang kaniyang nanay at doktor.
  - C. Hindi siya gagaling sa sakit niya.
  - D. A at C ang tamang sagot.

4. May proyekto ang kapitan ng Barangay Magkaisa na “Basura Mo, Isang Kilong Bigas”. Alin ang **hindi** maaaring hula sa sitwasyon?
- A. Marami ang mangongolekta ng basura at ipagpapalit ito ng bigas.
  - B. Mababawasan ang basura sa kanilang barangay
  - C. Maraming mga taga-Barangay Magkaisa ang matutulungan.
  - D. Maraming mabibigyan ng bigas sa kabilang barangay.
5. Naiwan ng katabi mong pasahero ang kaniyang pitaka. Nang buksan mo ito ay may pera at ID ng may-ari nito.
- A. Ipagbibigay alam ito sa istasyon ng pulis o radyo.
  - B. Kukunin ang pitaka at itatago sa bahay.
  - C. Ibigay sa drayber ng dyip ang naiwang pitaka.
  - D. Hindi papansinin ang naiwang pitaka.
6. Anak-mayaman at may ginintuang puso si Patrick. Habang siya ay naglalakad pauwi sa kanilang bahay ay may nakita siyang isang matandang nanlilimos.
- A. Sasamahan niya sa panlilimos ang matanda.
  - B. Kakausapin at tutulungan ang matanda.
  - C. Ihihingi niya ito ng pagkain sa isang malapit na restaurant.
  - D. Ibibili niya ito ng bagong damit.
7. Nagkakaisa ang pamunuan ng paaralan, mga magulang, mamamayan at mag-aaral sa programa ng Kagawaran ng Edukasyon na “Brigada Eskwela”.
- A. Magiging matatag ang pagkakaisa para sa edukasyon.
  - B. Magiging matagumpay ang programang ito ng DepEd.
  - C. Magiging handa ang paaralan sa pagbubukas ng klase.
  - D. A, B at C ang tamang sagot

8. Nakita ni Maha si Camila na naglalaro sa tabing-dagat. Niyaya ni Camila si Maha na sumali sa laro. Umuwi si Maha para magpaalam sa kaniyang ina, ngunit hindi ito pumayag dahil maalon. Hindi pinakinggan ni Maha ang kaniyang ina. Alin ang **hindi** hula sa mga sagot?
- A. Maaaring mapahamak, malunod at mamatay si Maha.
  - B. Susunduin si Maha ng kaniyang ina para pauwiin.
  - C. Matutuwa si Maha sa paglalaro sa tabing-dagat.
  - D. Mawawala si Maha.
9. May dalang mainit na kape sa mangkok ang nanay ni Lorna. Biglang nasagi ito ng kapatid niyang tumatakbo.
- A. Maaaring mabuhusan ng mainit na kape ang kapatid niya.
  - B. Titimplahan niya muli ng kape ang nanay niya.
  - C. Magtitimpla muli ang nanay niya ng kape.
  - D. Pagagalitan ang kapatid.
10. Nagtanong ang guro ni Raul kung sino ang nagsulat sa pader ng kanilang silid-aralan. Nakita ni Raul kung sino ang sumulat.
- A. Sasabihin ni Raul sa kaniyang guro ang nakita niya.
  - B. Hindi niya papansinin ang sinabi ng guro.
  - C. Lalabas ng silid-aralan para umiwas sa tanong.
  - D. Ibang pangalan ang sasabihin para ito ang mapagalitan.

Mahusay! Batid kong alam mo nang gamitin ang iyong dating karanasan at kaalaman sa paghuhula ng maaring mangyari sa isang sitwasyon. Ipagpatuloy ang pagsagot sa isa pang karagdagang gawain.

Karagdagang Gawain

Panuto: Magbahagi ng isang balitang iyong napanood, napakinggan o nabasa. Batay sa iyong kaalaman at karanasan hulaan ang maaari pang mangyari tungkol dito. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Malugod na pagbati! Napagtagumpayan mo ang mga gawain sa modyul na ito. Maari ka nang magpatuloy sa susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

Subukin / Tayahin

1. C	10. B
2. A	9. A
3. A	8. A
4. A	7. B
5. B	6. B
6. B	5. A
7. D	4. D
8. D	3. D
9. A	2. D
10. A	1. C

Balikan
Iwawasto batay sa rubrik

Karagdagang Gawain
Guro ang magwawasto

Tuklasin

A.

1. Corona Virus, Paano Maiiwasan?
2. Diyos
3. Manalangin;

Panatilihin ang mga batas ng kamay; Sumunod sa pangangatawan, mahugas ang kamay; Sumunod sa mga batas

4. Tataas ang bilang ng magkakasakit; babagsak ang ekonomiya ng bansa; maraming maghihirap

5. Pagtulong sa kapuwa at pagbabayanihan

Tuklasin

B.

1. hindi ako matatakot sa COVID; magiging masaya ako sa araw-araw kahit na hindi normal ang pagkakalase; magiging malakas ang aking pananalig sa Diyos
2. lahat ay magagawa at madaling matatapos; walang maiwan at mahihirapan.
3. tayo ay mapapahamak at hindi titigil ang pagdami ng mabibiktima ng COVID-19; mahuhuli tayo ng awtoridad

Surtin

1. Masisira nag kanilang kagamitan
2. Tutulungan sila ng mga tao at iba pang organisasyon
3. Mapapagaitan sila ng kanilang magulang.

Huhuliin sila ng barangay tanod.

Pagymamin

A.

Dahil dito, si Jillian ay tumakng malusog at maayos na nakapag-aral Nang tumanda na si Aling Minda, Si Jillian ay may sarili nang pamilya at maayos niya ring inaalaagan ang kaniyang mga anak; si Jillian ay isinama siya sa pamamasyal at ibinibigay sa kaniya ang mauluan na buhay.

B.

1. D 2. E 3. F 4. C 5. B

Isagawa

1. Maraming pamilya ang mawalang ng bahay Maraming mamamatay. 2. Manalo sa pagligsahan Sasali siya ulit sa mga paligsahan sap ag-awit. 3. Mababa ang babayaran sa tubig Madadagdag ang ipon na pera. 4. Magkakaroon siya ng ubo, lagnat at magkakasakit. Hindi niya uuitin ang ginawa niya. 5. Magiging malusog ang pananim. Marami ang maaani.

Isasip

A. Ano ang iyong mga natutuhan? Kailangan ang dating kaalaman, karanasan at pahiwatig na mga salita sa loob ng pangungusap upang mahulaan ang maaring kalabasan ng pangyayari. Gaano ito kahalaga? Mahalaga ito upang mabigyan tayo ng babala o maaaring mangyari sa hinaharap

Isasip

B. Mahalagang matuhan ang kasanayan sa paghuhula gamit ang dating kaalaman at karanasan dahil Masasabi ko na ang kalalabasan ng isang pangyayari; Magagamit ko rin ang kasanayang ito upang mahulaan ang maaaring mangyari sa mga bagay na aking ginagawa kung hindi ako mag-ingat tulad ng kapag madulas ang daan, kailangang mag-ingat sa paghahabang upang di mapahamak.

Aralin 2

Pagsasabi ng Sanhi at Bunga

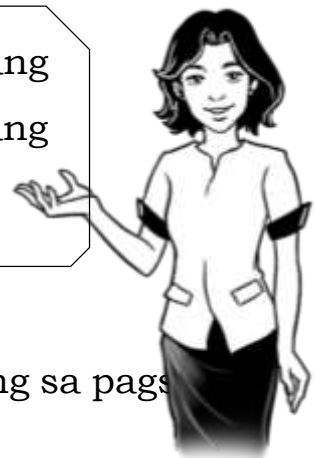
Alamin

Naniniwala ka ba na ang bawat pangyayari ay posibleng may dahilan at epekto? Naalala mo pa ba ang ibang tawag sa dahilan at epekto ng mga pangyayari, bagay at kilos na ating ginagawa?

Tama! Ito ay sanhi at bunga. Ito ang tuon natin sa aralin na ito. Marami pa tayong dapat malaman tungkol dito gaya ng kung ano ang sanhi at bunga at paano ito matutukoy. Kaya sa araling ito hindi ka na manghuhula ng maaaring mangyari tulad ng sa naunang aralin kundi magsasabi ka na ng mga sanhi at bunga ng mga pangyayari.

Matutunghayan mo rin sa araling ito ang kahalagahan ng sanhi at bunga sa iba't ibang gawaing inihanda para sa iyo.

Sa araling ito, inaasahan na nasasabi mo ang sanhi at bunga ayon sa nabasang/napakinggang pahayag/teksto/ulat.

Halika, hasain na ang iyong kaalaman at galing sa pagsasabi ng sanhi at bunga.

Subukin

Subuking gawin ito.

A. Panuto: Sabihin kung ano ang **sanhi** sa bawat pangungusap.
Isulat ito sa iyong sagutang papel.

1. Malakas ang ulan at bumabaha na sa ibang lugar dahil nasa signal no. 3 na ang bagyong si Oyong.

Sanhi: _____

2. Naiwan ni Aling Rosa na nakasindi ang kandila kaya nasunog ang kanilang bahay.

Sanhi: _____

3. Bumaha sa ilang lugar dahil sa walang humpay na pagputol ng puno ng mga tao.

Sanhi: _____

4. Kahit mahirap ang buhay ay pinagbubutihan ni Lanny ang kaniyang pag-aaral kaya naman naging magandang halimbawa siya sa kaniyang mga kapatid at ibang bata sa kanilang lugar.

Sanhi: _____

5. Araw-araw akong nagdidilig ng halaman kaya malalaki at malulusog ang mga ito.

Sanhi: _____

B. Panuto: Sabihin kung ano ang **bunga** sa nabasang pangungusap. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

6. Pinagbutihan ni Marco ang paggawa ng poster na kanilang proyekto sa Filipino. Namangha ang kaniyang kaklase sa kaniyang kahusayan at mataas na marka ang binigay ng kaniyang guro.

Bunga: _____

7. “Sorry po, Ma’am, nahuli po ako dahil nabangga ang tricycle na aking sinakyan, mabuti na lamang po, mabagal lang ang takbo nito”, ang paliwanag ni Jessica.

Bunga: _____

8. Sabi ng aming Science Teacher, unti-unti nang numinipis ang *ozone layer* dahil sa walang tigil na pagsusunog ng mga plastik.

Bunga: _____

9. Pumunta sila sa hapag kasi nakahain na ang pagkain.

Bunga: _____

10. Nadulas ang batang babae dahil sa tinapong balat ng prutas ng kaniyang kamag-aral.

Bunga: _____

Binabati kita. Natapos mo ang unang pagsubok.
Alamin natin sa **pahina 37** ang wastong sagot sa mga tanong.
Saang antas ka nabibilang?
8-10 tamang sagot – NAPAKAHUSAY
5-7 tamang Sagot – MAGALING
1-4 tamang sagot – PAGBUBUTIHAN PA
0 tamang sagot – KAYA MO YAN

Balikan

Magbalik-aral ka.

Hulaan mo ang maaaring mangyari sa sumusunod na sitwasyon. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Inaasikasong mabuti ni Mang Badong ang kaniyang mga tanim na gulay. Araw-araw niya itong dinidiligan, inaalisan ng damo at nilalagyan din niya ito ng pataba.

Hula:

- a. _____
- b. _____

2. Isang araw ay tuwang-tuwa na naglalaro si Pepeng ng banka-bangkaan habang umuulan. Mahina ang pangangatawan niya at may hika pa siya.

Hula:

- a. _____
- b. _____

Mga Tala para sa Guro

Sikapang maibigay ang pagkakaiba at pagkakaugnay ng sanhi at bunga sa mga gawaing nakahanda para sa bata.

Tiyaking malinaw at nauunawaan ng mga mag-aaral ang sanhi at bunga ng isang sitwasyon at pangyayari

Tuklasin

May napapansin ka bang pagbabago sa ating kapaligiran?

Panuto: Bago tayo magpatuloy, alamin mo muna ang kahulugan ng mga salita sa ibaba upang madali mong maiintindihan ang tulang iyong babasahin. Gumamit ka ng diksiyonaryo at isulat ang kahulugan sa iyong sagutang papel.

1. kalmado 2. rumaragasa 3. kumikital 4. delubyo

Basahin.

“Habang hindi pa huli...”

Sa pagbuhos nang malakas na ulan,
baha ay hindi maiiwasan.
Ang patag at malalawak na daan
nagmistulang kalmadong karagatan.

Ano nga ba ang mga dahilan?
Basura’y tapon dito, tapon kung saan-saan.
Pamumutol ng mga puno sa kabundukan
at iba pang kawalan ng disiplina
ng mamamayan.

Dahil dito, unti-unting nasisira ang
yamang kalikasan
at biyayang taglay ng kapaligiran.
Iba't ibang uri ng sakit ay nararanasan,
nawawala rin maging ang kabuhayan.

Ilang delubyo pa ang kailangang
dumating
upang tayo ay magising.
Habang hindi pa huli, ang mali ay
baguhin.
Ang wasto ay gawin at mabuti ay
panatilihin.

Sagutin mo.

1. Tungkol saan ang paksa ng tula?
2. Bakit hindi maiwasan ang pagbaha sa pagbuhos ng malakas na ulan?
3. Ano-ano ang epekto ng maling gawaing ito sa kalikasan at sa tao?
4. Ipaliwanag ang ibig sabihin ng pamagat na “**Habang hindi pa huli...**”
5. Ano-ano ang dapat gawin upang hindi masira ang kalikasan?

Sa tulang ito, mas nabigyan ka ba ng ideya tungkol sa sanhi o dahilan kung bakit nagkakaroon ng pagbaha at ang bunga o epekto ng ginagawang pang-aabuso sa kapaligiran ng mga tao?

Ngayon, handa ka bang palawakin ang iyong kaalaman tungkol sa sanhi at bunga?

Tara! Simulan na natin ang talakayan.

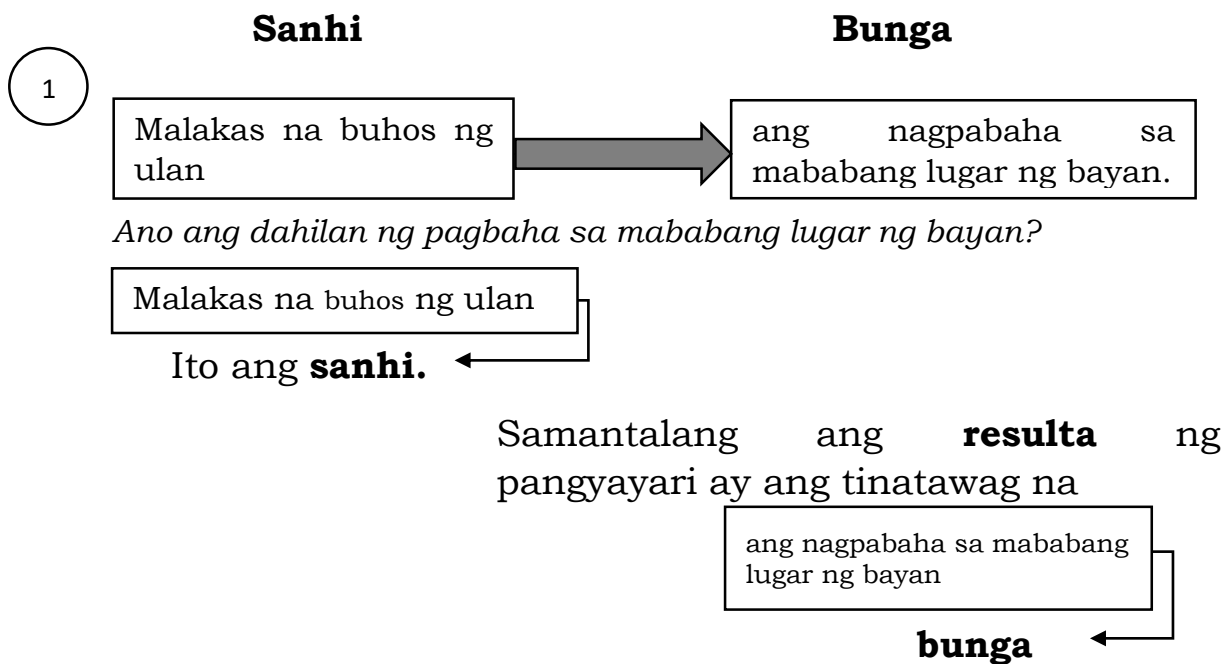

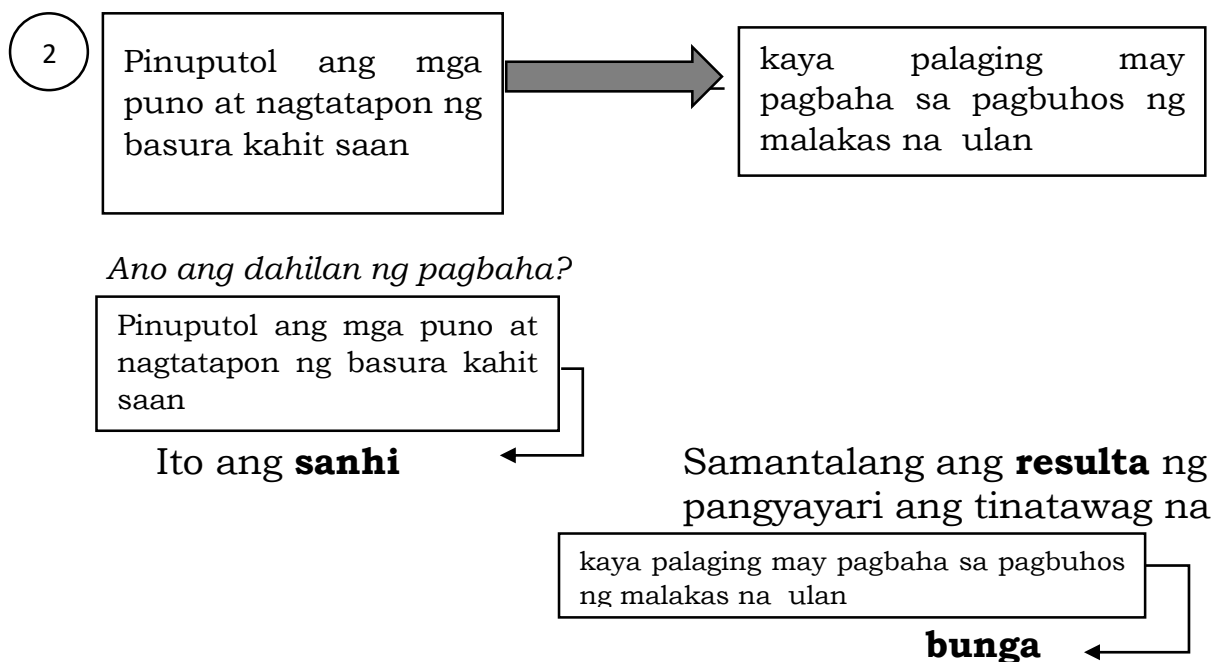

Surin

Panuto: Pag-aralan mo ang sanhi at bunga na nasa diyagram at sagutin.

Tingnan mo naman ang isa pang halimbawa...

O, kumusta, kayang-kaya mo na bang sabihin kung alin ang sanhi at bunga?

Basahin ang ilan pang paalala at sagutin ang iba pang pagsasanay.

Tandaan mo!

- ❖ **SANHI** – dahilan o paliwanag kung bakit nangyari ang isang pangyayari.

Hal. Dahil masipag mag-aral ang bata nakakuha ng siya ng mataas na marka.

- ❖ **BUNGA** – naglalahad ng resulta o kinalabasan.

Hal. Kaya nakakuha ng mataas na marka ang bata dahil masipag siyang mag-aral.

- ❖ **HUDYAT O PANG-UGNAY** – nag-uugnay ng dahilan at kinalabasan ng pangyayari.

Sa pagpapahayag ng sanhi, ginagamit ang mga panghudyat na *sapagkat, dahil, dahil sa, dahilan sa, palibhasa* at iba pa.

- dahil – ugnayan mula **bunga** patungo sa **sanhi**
- *naghuhudyat ng pinagmulan*

Hal. Nakakuha ng mataas na marka ang bata **dahil** masipag siyang mag-aral.

Sa pagpapahayag ng bunga, ginagamit ang mga panghudyat na *kaya, kaya naman, bunga nito, tuloy* at iba pa.

kaya – ugnayan mula **sanhi** patungo sa **bunga**
- *naghuhudyat ng kinalabasan*

Hal. Masipag mag-aral ang bata **kaya** siya ay nakakuha ng mataas na marka.

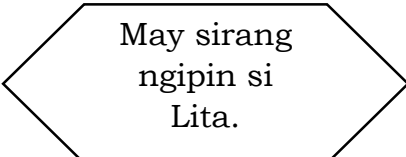

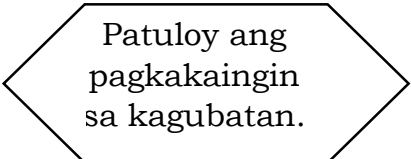
Pagyamanin

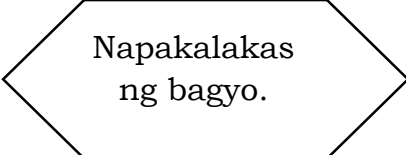
Ipagpatuloy ang pagsasanay.

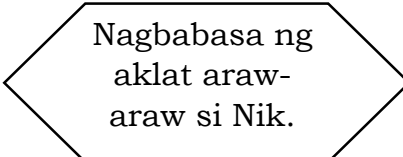
A. Panuto: Tukuyin ang angkop na **BUNGA** ng ibinigay na **SANHI** sa bawat bilang. Isulat ang letra ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

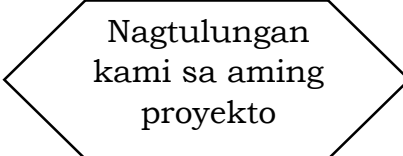
Sanhi

_____ 1. May sirang ngipin si Lita.

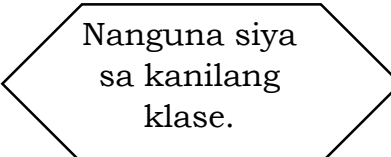
_____ 2. Patuloy ang pagkakaingin sa kagubatan.

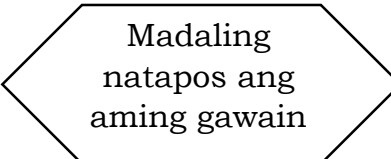
_____ 3. Napakalakas ng bagyo.

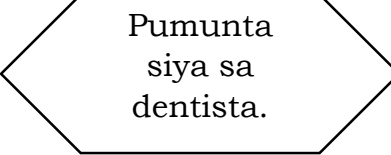
_____ 4. Nagbabasa ng aklat araw-araw si Nik.

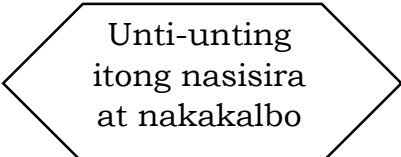
_____ 5. Nagtulungan kami sa aming proyekto

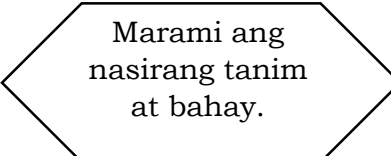
Bunga

a. Nanguna siya sa kanilang klase.

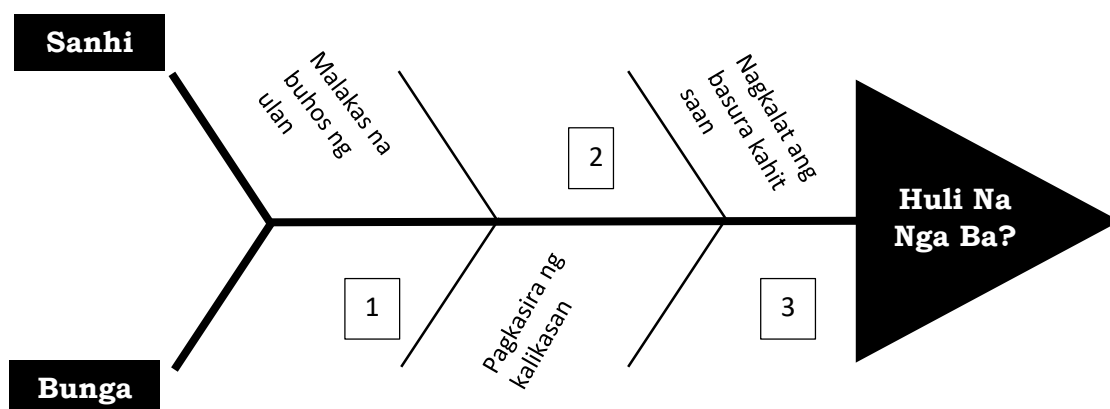
b. Madaling natapos ang aming gawain

c. Pumunta siya sa dentista.

d. Unti-unting itong nasisira at nakakalbo

e. Marami ang nasirang tanim at bahay.

B. Panuto: Punan ng angkop na sanhi at bunga ang “Fishbone Diyagram” batay sa tulang binasa. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

C. Panuto: Sabihin ang mga sanhi at bunga mula sa tulang binasa. Isulat ang sagot sa sagutang papel gamit ang diyagram sa ibaba.

Sanhi	Bunga

Magaling! Matapos mong sagutin ang mga pagsubok, tingnan kung ito ay tama o mali sa pahina ng susi sa pagwawasto sa **pahina 38**.

Isaisip

Isulat ang iyong mga natutuhan sa aralin. Sagutin ang sumusunod sa iyong sagutang papel.

A. Punan ang sumusunod na talahayanan:

Ano ang iyong mga natutuhan?	Gaano ito kahalaga?

B. Kompletuhin ang sumusunod na pahayag.

Mahalagang matutuhan ang kasanayan sa pagsasabi ng sanhi at bunga ng isang pangyayari dahil

---

Mahusay! Alam kong marami-rami na ang iyong kaalaman tungkol sa pagsasabi ng sanhi at bunga. Tara! Ipagpatuloy mo pa ang iyong pagsasanay.

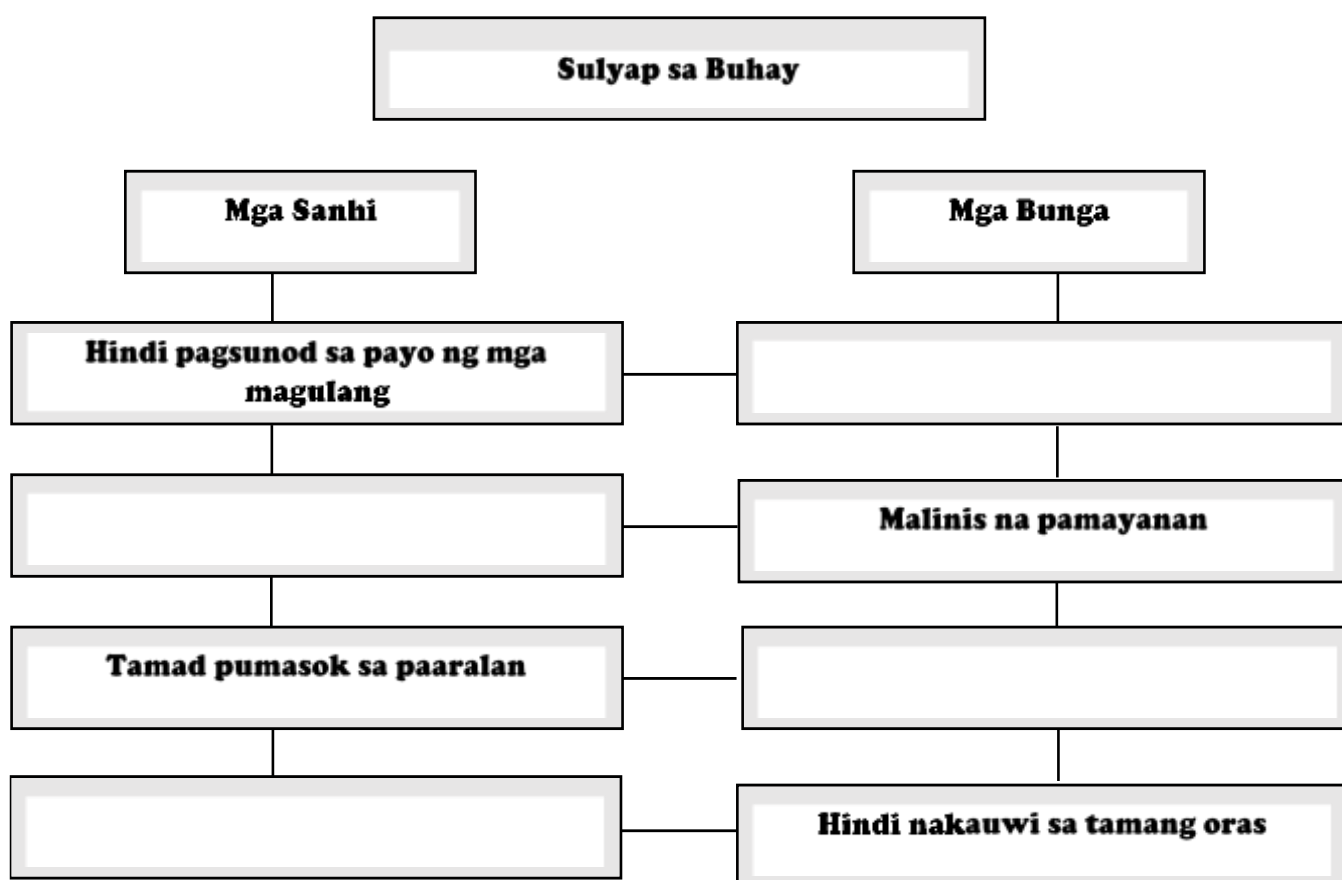

Isagawa

Upang lubos na masanay ka sa pagsasabi ng sanhi at bunga. Isagawa ang gawain sa ibaba.

Panuto: Kumpletuhin ang diyagram sa pamamagitan ng pagbibigay ng angkop na sanhi at bunga batay sa ibinigay na detalye. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Magaling! Matapos mong sagutin at gawin ang pagsubok, tingnan kung ito ay tama o mali sa pahina ng susi sa pagwawasto sa **pahina 38**.

Tayahin

Hanggang saan na ba ang iyong kahusayan sa pagsasabi ng sanhi at bunga?

A. Panuto: Basahin ang sumusunod na sitwasyon. Sabihin ang sanhi at bunga sa pangungusap. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Unti-unting nawawalan ng matitirahan ang mga hayop sa gubat kaya nasa panganib ang buhay nila.

Sanhi: _____

Bunga: _____

2. Lumikas ang mga tao mula sa kanilang bahay dahil tumaas hanggang baywang ang tubig baha.

Sanhi: _____

Bunga: _____

3. Sumakit ang ngipin ni Marta dahil mahilig siya sa kendi, inuming de-bote at ibang sitserya.

Sanhi: _____

Bunga: _____

4. Hindi nag-aaral nang mabuti si Emong kaya mababa ang nakuha niyang marka.

Sanhi: _____

Bunga: _____

5. Iniwan ng mga kasamahan si Fe dahil siya ay madamot.

Sanhi: _____

Bunga: _____

B. **Panuto:** Sabihin kung sanhi o bunga ang pangungusap sa bawat bilang. Markahan ng **S** kung ito ay **SANHI** at **B** kung ito ay **BUNGA**. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

6. _____ Pakonti nang pakonti ang tubig sa Angat Dam.
_____ Napakainit ng panahon at hindi umulan nang matagal.
7. _____ Nagsuot ako ng sombrero at gumamit ng payong
_____ Napakainit sa labas ngayong tag-init.
8. _____ Hindi kami natuloy sa aming lakad.
_____ Umulan nang malakas.
9. _____ Sinunod niya ang mga babala sa kalsada.
_____ Nakaiwas siya sa sakuna.
10. _____ Nagkaroon ng sakit sa бага ang tatay ni David.
_____ Labis ang paninigarilyo ng kaniyang tatay araw-araw.

*Bilib na talaga ako sa iyo. Nasagutan mo ang lahat ng pagsasanay. Iwasto mo ang iyong mga kasagutan sa **pahina 38**.*

Anong naramdaman mo matapos malaman ang resulta ng iyong pagsisikap?

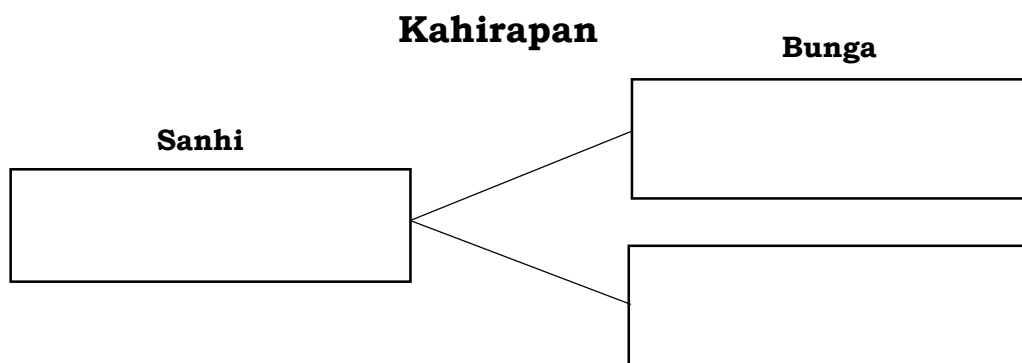

Karagdagang Gawain

Para hindi mo makalimutan, magsanay ka pa.

Panuto: Magsabi ng angkop na mga sanhi at bunga tungkol sa napapanahong isyu/pangyayaring inyong napakinggan at napanood sa TV o radyo. Kopyahin ang diyagram at gawin sa iyong sagutang papel.

Matapos mong sagutin, gamitin ang *rubrics* o pamantayan sa pagmamarka na inihanda upang maisaayos ito sa tulong ng iyong kaklase, magulang o kapatid.

Krayterya	5 <i>(Napakagaling)</i>	4 <i>(Magaling na Magaling)</i>	3 <i>(Magaling)</i>	2 <i>(Katamtaman)</i>	1 <i>(Sanayin pa)</i>
Malinaw at napapanahon ang pahayag ng napiling isyu					
Nasabi nang wasto ang sanhi					
Nasabi nang wasto ang bunga					
KABUOAN					

Malugod na pagbati! Napagtagumpayan mo ang mga gawain sa modyul na ito. Maaari ka nang magpatuloy sa susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

Ano ang iyong mga natutuhan?	Gaano ito kahalaga?
Sanhi ang tawag sa dahilan ng pangyayari	Mahalaga ito upang maunawaan natin ang mga dahilan ng pangyayari at epekto ng ating mga aksyon at ginagaw a sa araw-araw.

Isaisip

Kraterya	1	2	3	4	5
Malinaw ang gustong ipahayag					
Nagamit ang mga salita nang tama					
Tama ang baybay at gamit ng mga salita					
Oras ng pagtapos sa gawain					
KABUOAN					

Rubrics sa Pagmamarka ng Sinulat na Pangungusap

1. A. Magiging malusog ang mga gulay
2. A. Magkakasakit
- B. Mamumunga ng marami ang mga gulay
- B. Magkakakaroan ng ubo at sipon

Balikan

1. pagbaha dahil sa malakas na ulan
2. Wala nang punongkahoy at maraming basura
3. Madalas na pagbaha; mainit na kapaligiran
4. May oras pa para magbago at gawin ang tama
5. Magtanim ng maraming puno; Ayusin ang pagtapon ng basura.
6. mataas ang ibinigay sa kaniyang marka
7. nahuli sa klase si Jessica
8. unti-unting numinipis ang zone
- Layer.
9. pumunta sila sa hapag kainan
10. nadulas ang babae

Tuklasin

1. kalmado, payapa
2. paggalaw sa mabilis na paraan
3. Pinapatay, binabawi
4. kalamidad (unos, bagyo lindol, buhawi)

Talasalitaa-Tuklasin

Subukin

1. nasa Signal 3 na ang bagyong Oyong
2. naiwan ang nakasinding kandila.
3. walaang humpay sa pagputol ng puno ang mga tao
4. Pinagbutihan ni Lanny ang kaniyang pag-aaral
5. araw araw akong nagdidilig ng halaman
- B.
6. mataas ang ibinigay sa kaniyang marka
7. nahuli sa klase si Jessica
8. unti-unting numinipis ang zone
- Layer.
9. pumunta sila sa hapag kainan
10. nadulas ang babae

Karagdagang Gawain

(Sumangguni sa rubrics sa pahina 14)

Tayahin

1. Sanhi: Unti-unting nawawalan ng matitirahan ang mga hayop sa gubat
Bunga: Nasa panganiib ang buhay nila
2. Sanhi: Tumaas hanggang baywang ang tubig baha
Bunga: Lumikas ang mga tao mula sa kanilang bahay
3. Sanhi: Mahilig siya sa kendi, inuming de-bote at ibang sitserya
Bunga: Sumakit ang ngipin
4. Sanhi: Hindi nag-aaral nang mabuti si Emong
Bunga: Mababa ang nakuha niyang marka.
5. Sanhi: Siya ay madamot
Bunga: Iniwan ng mga kasamahan si Fe
6. B S
7. B S
8. B S
9. S B
10. B S

Isagawa*(Ang mga sagot ay maaaring magkakaiba)*

1. Napariwa o napahamak
2. Tulong-tulong sa paglinis ang mga tao
3. Mababa ang marking nakuha
4. Naglaro o namasyal sa ibang lugar

Pagymananin

- A.
1. C 2. D 3. E 4. A 5. B
- B. *(Ang mga sagot ay maaaring magkakaiba ngunit dapat ay malapit sa sagot na ibinigay sa ibaba.)*

1. Bumaha ang kapaligiran
2. Pagputol ng mga puno at pagdami ng basura
3. Madali ang pagbaha

C.

Sanhi	Pagbuhos ng ulan
Bunga	Bumaha ang kapaligiran
	Pagkalat ng mga basura
	Baradong kanal

Krayerya	(Napaka-galing)	5	(Magaling na Magaling)	4	(Magaling ng)	3	(Katamtaman)	2	(Sanayin)
Malinaw ang gustong ipahayag									
May mga sumusupportang detalye sa opinyon o reaksyon									
Kinilala ang naiibang opinyon									
Nakapagbigay ng mga epektibong hamon sa ibang opinyon									
Oras ng pagtapos sa gawain									
KABUOAN									

Aralin 3

Pagtukoy ng Sumusuportang Detalye

Alamin

Maligayang pagbati. Kumusta. Mahilig ka bang magbasa ng mga kuwento, diyalogo at tula? Nakakaaliw ba ito?

Sa araling ito malalaman mo ang iba't ibang detalye na nakapaloob sa isang kuwento at diyalogo.

Pagkatapos mo ng araling ito ay inaasahan na natutukoy mo ang sumusuportang detalye sa mahalagang kaisipan sa nabasang teksto.

Tara, pag-aralan mo na ang araling ito.

Subukin

Subukin natin ang iyong kakayahan na matukoy ang pansuportang detalye sa mahalagang kaisipan sa babasahing talata.

Panuto: Basahin ang talata sa ibaba. Tukuyin ang sumusuportang detalye sa mahalagang kaisipan sa talata.

Manatiling ligtas sa COVID-19

Buwan ng Marso nang ipinatupad ng pamahalaan ang *Enhanced Community Quarantine (ECQ)* sa buong Pilipinas para maiwasan ang pagdami ng kaso ng COVID-19. Magtuwang ang Kagawarang Pangkalusugan at *Inter-Agency Task Force on Infectious Diseases* sa pagpapalabas ng *protective measures* na dapat sundin upang maiwasan ang pagkakaroon at paglaganap ng COVID-19. Ito ang palagiang pagsusuot ng face mask, pagpapanatili sa isang metrong distansiya sa bawat isa, pagkain ng masusustansiyang pagkain, palagiang paghuhugas ng kamay at paglalagay ng alkohol. Gayundin ang pag-eherisyo, pagpapalakas ng resistensya at pagkonsulta sa doktor kapag may nararamdaman na kakaiba. Ilan lamang iyan sa mga dapat tandaan upang maging ligtas sa COVID-19.

1. Ano ang pangunahing kaisipan o detalye sa iyong binasa?

---

2. Ano-ano naman ang pansuportang detalye o kaisipan mula sa iyong binasa?

Nasiyahan ka ba? Nasagot mo ba ang lahat ng mga tanong?
Tingnan ang wastong sagot sa pahina 49.

Binabati kita ! Maaari ka nang magpatuloy.

Balikan

Magbalik-aral ka.

Natatandaan mo pa ba ang ugnayang sanhi at bunga?
Balikan muna natin ito, gawin ang sumusunod:

Panuto: Magbahagi ng isang mahalagang karanasan na maiuugnay mo ang natutuhang sanhi at bunga (maaaring tungkol sa iyong pag-aaral, pamilya, o kaibigan). Mula sa karanasang ito, sabihin ang sanhi at bunga. Gawing gabay ang pamantayan ng pagmamarka sa ibaba.

Pamantayan sa Pagmamarka	
Nakapagbahagi ng karanasan	5%
Nakapagsabi nang wastong mga bunga ng pangyayari sa karanasan	5%
Nakapagsabi nang wastong mga sanhi ng pangyayari sa karanasan	5%
KABUOAN	15%

Mga Tala para sa Guro

Sikapang maipaliwanag ang kahalagahan ng sumusuportang ideya. Ito rin ay tinatawag na pantulong na ideya o detalye na nagsasabi, naglalarawan at nagpapatunay, sa paksang tinatalakay.

Tiyaking malinaw at nauunawaan ng mga mag-aaral ang kahalagahan ng sumusuportang ideya para sa mga gawaing nakahanda para sa bata.

Tuklasin

Halika! Simulan natin.

Panuto: Basahing mabuti.

Enhanced-Community Quarantine o ECQ:
Paano naging kapaki-pakinabang?

Lahat tayo ay apektado ng ECQ o *Enhanced-Community Quarantine* dahil sa lumalaganap na pandemya. Hindi man natin magawa ang dating nakasanayan ay mayroon din namang kabutihang dulot ito. Naging kapaki-pakinabang ang oras na tayo ay nasa loob lamang ng bahay. Maraming magulang ang nagkaroon ng panahon na ituon ang kanilang atensiyon sa kanilang mga anak. Lalong tumibay ang pagtutulungan ng bawat isa. Nakaisip ng pangkabuhayan gamit ang *online selling*. Natutuhan natin na kailangan nating mag-ipon upang sa panahon ng kagipitan ay mayroon tayong mabubunot at hindi aasa sa iba. Nagkaroon tayo ng oras para sa mga sarili natin. Higit sa lahat naging bukas ang ating isipan na pahalagahan at ingatan ang ating kalusugan upang hindi tayo mahawa ng sakit.

Sagutin mo sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang pangunahing kaisipan ang ipinahahayag mula sa binasa?
2. Ano-ano ang mga pangungusap na nagpapahayag mga detalye tungkol sa pangunahing kaisipan mula sa binasa?
3. Sang-ayon ka ba mensahe ng iyong binasa? Bakit?

Magaling! Ikaw? Ano ang pinagkaabalahan mo noong panahon ng Enhanced Community Quarantine o ECQ?

Suriin

Suriin ang iyong sagot sa bahaging Tuklasin.

Paano mo tinukoy ang pangunahing kaisipan sa iyong binasang talata?

Mahusay! Binasa mo muna ang buong talata at sinuri kung ano ang pinakapaksa o pinag-uusapan dito. Tingnan natin ang sagot.

Pangunahing Kaisipan mula sa Binasa:

Ang naging kapaki-pakinabang sa *Enhanced-Community Quarantine*

Paano mo naman tinukoy pangungusap na nagpapahayag mga detalye tungkol sa pangunahing kaisipan mula sa binasa?

Magaling! Tiningnan mo kung alin sa mga pangungusap ang nagsasabi, nagpapatunay at nagpapaliwanag ng tungkol sa pangunahing kaisipan. Tingnan natin ang sagot.

Pansuportang Detalye sa Pangunahing Kaisipan sa Binasa:

- Maraming magulang ang nagkaroon ng panahon na ituon ang kanilang atensiyon sa kanilang mga anak.
- Lalong tumibay ang pagtutulungan ng bawat isa.
- Nakaisip ng pangkabuhayan gamit ang *online selling*.
- Natutuhan natin na kailangan nating mag-ipon upang sa panahon ng kagipitan ay mayroon tayong mabubunot at hindi aasa sa iba.
- Nagkaroon tayo ng oras para sa mga sarili natin.
- Higit sa lahat naging bukas ang ating isipan na pahalagahan at ingatan ang ating kalusugan upang hindi tayo mahawa ng sakit.

Kumusta? Nasagutan ba ninyo ang mga katanungan? Magaling!

Para sa mas malawak na pag-unawa ng pangunahing kaisipan o ideya at mga pansuportang detalye, unawain ang talakay.

Alam ba mo ba na sa anumang ating binabasa mayroong tinatawag na pangunahing ideya o paksa?

Ang pangunahing kaisipan ang pinag-uusapan at pinapaksa sa kabuoan ng isang teksto at iba pang gaya nito. Ito ang pinakamahalagang detalye sa teksto.

Para maipaliwanag, mapatunayan, mapangatuwiran, mailarawan, masabi o maipabatid at maisalaysay nang mabuti ang pangunahing kaisipan kailangan ng mga pansuportang detalye.

Ang pansuportang detalye ay mga pantulong na ideya upang maunawaan ang tinatalakay, pinapaksa, o pinag-uusapan sa isang teksto. Balikan ang halimbawa sa ibaba.

Pangunahing Kaisipan

Ang naging kapaki-pakinabang sa *Enhanced-Community Quarantine*

Pansuportang Detalye sa Pangunahing Kaisipan

- Maraming magulang ang nagkaroon ng panahon na ituon ang kanilang atensiyon sa kanilang mga anak.
- Lalong tumibay ang pagtutulungan ng bawat isa.
- Nakaisip ng pangkabuhayan gamit ang *online selling*.
- Natutuhan natin na kailangan nating mag-ipon upang sa panahon ng kagipitan ay mayroon tayong mabubunot at hindi aasa sa iba.
- Nagkaroon tayo ng oras para sa mga sarili natin.
- Higit sa lahat naging bukas ang ating isipan na pahalagahan at ingatan ang ating kalusugan upang hindi tayo mahawa ng sakit.

Hayan, nabatid mo na ang mga sumusuportang detalye. Ipagpatuloy mo pa ang mga pagsasanay.

Pagyamanin

Pag-aralang mabuti.....

Panuto: Basahin at unawain ang talata. Tukuyin ang paksa at mga sumusuportang detalye. Gawin ito sa sagutang papel.

Masipag na Bata

ni Juvy G. Clavillas

Si Jose ay masipag na bata. Sinusunod niya ang lahat ng iniuutos sa kaniya ng nanay. Sabado, maagang gumising si Jose. Nagdadasal at inayos ang kanyang hinigaan. Pumunta siya sa kusina at nagluto ng almusal. “Inay, gising na po at luto na ang almusal”. “Salamat, anak.” Pagkatapos kumain hinugasan niya ang kagamitan at naglinis ng bahay. Tuwang tuwang ang nanay dahil sa kasipagan ng anak niya.

Sumusuportang detalye 1 _____ _____	Sumusuportang detalye 3 _____ _____
Paksa: _____	
Sumusuportang detalye 2 _____ _____	Sumusuportang detalye 4 _____ _____

Isaisip

Panuto: Batay sa iyong natutuhan sa aralin, tukuyin ang pagkakaiba ng pangunahing kaisipan sa sumusuportang detalye. Isulat ang iyong sagot sa loob ng bilog. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

**Pangunahing
Kaisipan**

**Sumusuportang
Detalye**

Isagawa

Panuto: Basahin at unawain ang talata. Batay sa binasa, tukuyin ang mga sumusuportang detalye. Isulat ang sagot sa inyong papel.

Masarap na Puto

ni Juvy G. Clavillas

Nakahiligan ni Malou ang pagluluto ng puto. Masarap at malambot ito. “Halika Maricel, ituturo ko sa’yo ang paraan ng pagluluto ng puto.” “Sige, Ate”. “Una, ihanda ang mga kagamitan tulad ng *steamer*, *moulder*, *egg beater*, *measuring cup* at *bal deng* pagtitimplahan. Pangalawa, ihanda rin ang mga sangkap na 2 kilong *cake flour*, $\frac{1}{4}$ na *baking powder*, $1\frac{1}{4}$ na asukal, 4 na puti ng itlog at $1\frac{1}{2}$ na litro ng tubig. Pangatlo, pagsama-samahin at haluin ang mga sangkap. Pang-apat, ibabad ito sa loob ng anim hanggang pitong oras bago ilagay sa hulmahan. Panglima, pakuluan ang tubig sa steamer bago ilagay ang hulmahan ng puto. Pakuluan ito ng 12-15 na minuto hanggang sa maluto.” “Tatandaan ko po yan Ate. Ang sarap talaga ng puto mo”, wika ni Maricel.

Paksa: Pagluluto ng Puto

Sumusuportang detalye:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Malugod kitang binabati at natukoy mo ang mga sumusuportang detalye mula sa binasa. Tingnan ang sagot sa susi ng pagwawasto sa pahina 49.

Tayahin

Hanggang saan na ba ang iyong kahusayan sa pagtukoy ng mga detalye? Basahin ang talata at tukuyin mo ang mga sumusuportang detalye rito.

Ang Matalinong Mag-aaral

Si Martin ay isang matalinong mag-aaral. Masayahin siyang bata, matulungin sa gawaing bahay at lahat ng takdang-aralin ay kayang-kaya niyang gawin. Lahat ng kaniyang leksiyon ay isinasangguni niya sa iba't ibang aklat mula sa internet, encyclopedia, at ibang aklat. Luma man ang kaniyang gamit, humahanap siya ng paraan upang mapakinabangan ito. Kapag walang pasok, lagi siyang nagbabasa sa Google kaysa sa maglaro ng mobile legends. Kaya naman laging mataas ang nakukuha niyang marka.

Mahalagang Kaisipan:

Mga Sumusuportang detalye:

Magaling! Matapos mong sagutin ang pagsubok, tingnan kung ito ay tama o mali sa pahina ng susi sa pagwawasto sa pahina 50. Ipagpatuloy ang pagsagot sa ilan pang karagdagang gawain.

Karagdagang Gawain

Panuto: Magbasa ng isang artikulo tungkol sa kalusugan at isang napapanahong balita. Tukuyin ang paksa at mga sumusuportang detalye sa mga ito. Isulat ito sa sagutang papel.

Malugod na pagbati! Napagtagumpayan mo ang mga gawain sa modyul na ito. Maaari ka nang magpatuloy sa susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

Subukin

1. Mga paraan upang makaiwas sa Covid 19

2. Palagiang pagsusot ng mask.

- Panatilihin ang isang metrong distansya sa bawat isa.

- Kumain ng masusustansiyang pagkain

- Palagiang paghuhugas ng kamay

- Paglalagay ng alcohol

- Pag-ehersisyo at pagpapalakas ng resistensya

- Kumonsulta sa doctor kapag may narararamdaman na kakaiba.

Balikan

Sumangguni sa rubrik

Isaisip

1. Pangunahing ideya o kaisipan

- pinag-uusapan at pinapaksa sa kabuuan ng isang teksto

- kailangan nito ang pansuportang detalye upang lalong maintindihan, maipaliwanag ang sinasabi nito.

2. Sumusuportang detalye

- pantulong na ideya upang manawagan ang tinatalakay, pinapaksa, o pinag-uusapan sa isang teksto.

Tayahin

Mahilagang Kaisipan: Si Martin ay isang matalimong Mag-aaral

Sumusuportang Detalye:

- Lahat ng takdang aralin ay kayang-kaya niyang gawin.

- Lahat ng kaniyang leksiyon ay isinasangguni niya sa iba't ibang aklat mula sa internet, encyclopedia, at ibang aklat.

- Lumang man ang kaniyang gamit, humahanap siya ng paraan upang mapakinabangan ito.

- lagi siyang nagbabasa sa Google kaysa sa maglaro ng mobile legends

- laging mataas ang nakukuhang niyang marka.

Tuklasin

1. Tungkol sa kapaki-pakinabang na bunga ng ECQ.

2. Maraming magulang ang nagkaroon ng panahon na iton ang kanilang atensyon sa kanilang mga anak.

- Natutunan din natin na mahal in ang mga nasa paligid natin-lumabas ang pagiging plantito at plantita.

- Naka-isip ng pangkabuhayan gamit ang online selling.

- Natutunan natin na kailangan nating mag-impok upang

Sa

panahon ng kagipitan ay mayroon tayong mabubunot at hindi aasa sa iba upang may pangalaman-tiyan.

- Nagkaroon tayo ng oras para sa mga sarili natin.

- Naging bukas ang ating isipan na pahahalagahan at ingatan ang ating kalusugan upang hindi tayo mahawaan ng sakit.

Pagymain

1. Paksa: Ang Masipag na Bata

2. Sumusuportang detalye:

- Sinusunod niya ang lahat ng iniutos sa kaniya ng nanay.

- Sabado, maagang gumising si Jose.

- Nagdadasal at inayos ang kanyang hinigaa.

- Pumunta siya sa kusina at nagluto ng almusal.

- Pagkatapos kumain hinugasan niya ang kagamitan at naglinis ng bahay.

Isagawa

1. Una, ihanda ang mga kagamitan tulad ng steamer, moulder, egg beater, measuring cup at bal deng pagtimplahan.

2. Pangalawa, ihanda rin ang mga sangkap na 2 kilong cake flour, ¼ na baking powder, 1 ¼ na asukal, 4 na puti ng ilog at 1 ½ na litro ng tubig.

3. Pangatlo, pagsama-samahin at haluin ang mga sangkap.

4. Pang-apat, ibabad ito sa loob ng anim hanggang pitong oras bago ilagay sa hulmahan.

5. Panglima, pakuluan ang tubig sa steamer bago ilagay ang hulmahan ng puto.

5. Pakuluan ito ng 12-15 na minuto hanggang sa maluto.

Sanggunian

Filipino 6, Module 16. *Pagbibigay ng Sanhi at Bunga*.
Department of Education-BEAM Distance Learning Program
supported by the Australian Agency for International
Development.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph